

Økonomisk verdsetting av laksefisket i Numedalslågen

Av Arne J. Carlsen

Arne J. Carlsen er siviling. fra NTH, Bygningslinjen, og arbeider for tiden hos Ingeniør A. B. Berdal A/S.

Innlegg holdt på møte i Norsk Vannforening den 1. februar 1984.

I mitt innlegg vil jeg vise hvordan man ved hjelp av en intervju-undersøkelse har kartlagt betalingsvilligheten for å opprettholde laksefisket i Numedalslågen på dagens nivå.

Eksemplet har sin bakgrunn i den vannbruksplanlegging som for tiden gjøres i Numedalslågen. Denne er initiert av vassdragets Vannbruksutvalg. Dette utvalget er bredt sammensatt med representanter for de forskjellige brukerinteressene og de politiske organer i Buskerud og Vestfold.

Vannbruksplanarbeidet ble delt i to faser:

- 1) Dagens bruk av vannet
- 2) Fremtidig utnyttelse av vassdraget.

En analyse av nåværende situasjon ble aktualisert ved at tømmerfløtingen ble midlertidig innstilt for en 10 års-periode.

Avtalen som ble inngått mellom Statskraftverkene og Numedalslågens Bruks-eierforening på den ene side og Numedalslågens Fellesfløtningsforening på den andre siden, innebærer bl.a. at kraftinteressene skal betale en kapitalisert sum på cirka fem til seks millioner kroner til fløtningsinteressene for avløpsveier, ned-

riggingsutgifter etc. Ved gjennomgang av tidligere avholdte skjønn, mente kraftinteressene at de kunne nå stå friere til å disponere vannet i sommerhalvåret. En lagring av sommervann i magasinene til bruk for vinterproduksjon ville gi kraftprodusentene betydelige økonomiske gevinster.

En del representanter for de øvrige brukerinteressene, først og fremst fiskeinteressene, mente imidlertid at for lite vann om sommeren ville medføre reduksjon av fisket.

I tilknytning til dette ble jeg bedt om å foreta visse utredninger for Vannbruksutvalget.

Noe grovt kan man si at de to mest fremtredende brukerinteressene i vassdraget er laksefiske og kraftproduksjon. Det var derfor naturlig å prøve og stille disse opp mot hverandre. Redusert vannføring om sommeren ville gi kraftøkonomisk gevinst, men ville føre til skade og ulempe for fisket. Den kraftøkonomiske gevinsten lot seg relativt lett kvantifisere ved hjelp av en skreddersydd EDB-modell av Numedalslågen. Problemet bestod i å finne ut hvordan verdien av laksefisket skulle måles.

Det er naturlig å dele laksefisket i Lågen i to hovedgrupper:

- næringsfisket
- sports- og rekreasjonsfisket.

Næringsfisket utføres av grunneierne langs elven. Foruten inntekter ved salg av fisk, får de også inntekter ved salg av fiskekort og utleie av elvestrekninger. En kvantifisering av disse inntekter ble gjort med basis i den offisielle laksestatistikk, hvor fiskerne oppgir kvantum og inntekter av laksefisket. Dette ga et beløp på ca. 800.000 kr./år. For å estimere verdien av sports- og rekreasjonsfisket, ble det benyttet en intervjuundersøkelse etter de prinsipper som ble omtalt av Jon Strand i foregående innlegg.

Innledning og spørsmål tas med her:

Kraftverkene i Numedalslågen ønsker å bruke mindre vann fra magasinene om sommeren når behovet for strøm er lite, for derved å ha større reserver til å kunne dekke den større etterspørsel om vinteren. Dette medfører at det blir mindre vann i elven om sommeren, slik at det blir en vesentlig reduksjon i laksefisket. Skal man beholde nåværende vannmengde i elven om sommeren, betyr det at man må skaffe mer strøm om vinteren på annen måte og at strømprisene må øke noe.

Er deres husstand villig til å betale noe mer for strømmen for å kunne beholde laksefisket i Numedalslågen på nåværende nivå?

Dersom man svarer ja, får man følgende spørsmål:

Hvilke av disse beløpene ville De være villig til å betale pr. år?

Kr. 25, kr. 50, kr. 100, kr. 300, kr. 400, kr. 500, kr. 1 000, mer enn kr. 1 000?

Det er flere hensyn å ta ved utforming av en slik intervjuundersøkelse. Innled-

ningen må være kortfattet og enkel, men dog gi et representativt bilde. Det er viktig at man tar utgangspunkt i en konkret problemstilling. Når slike analyser skal brukes innen vannforvaltningen, må det gå frem hva man oppnår og hva man taper. Det å utelate økningen på strømprisen og bare spørre om hva man var villig til å betale for å opprettholde laksefisket på nåværende nivå, ville være misvisende. Likeledes må det beløp som skal betales, gå klart frem. Jeg er derfor skeptisk til bruk av skatteprosentsetter som det er vist eksempel på tidligere. Man må huske på at disse spørsmålene oftest blir stilt ved at en intervjuer banker på døren til en uforberedt person. Jeg tror ikke at det er mange som vet hva f.eks. 1,5% skatteøkning betyr uten å foreta tildels omfattende beregninger.

Med bakgrunn i denne intervjuundersøkelsen kom man frem til at betalingsvilligheten i Buskerud og Vestfold var ca. 8 mill. kr. pr. år, og med ca. 200 kr. pr. husstand — for de som svarte ja.

Det er også litt interessant å merke seg at man ved slike undersøkelser i tillegg får en «folkeavstemning». For vårt spørsmål hadde vi at:

25% svarte «ja»

65% svarte «nei»

10% svarte «vet ikke».

Verdien av næringsfisket og sportsfisket blir altså ca. 8,8 mill. kr./år. Det tappe-reglement som kraftinteressene foreslo, ville gi en kraftøkonomisk gevinst i samme størrelsesorden. Det er klart at fisket ikke blir helt borte med dette reglement, derfor må verdien av fisket reduseres noe for å ta hensyn til det når man skal sammenligne med kraftøkonomien.

En klar forutsetning for intervjuundersøkelsen er at utvalget er representativt, og at de som har svart ja, virkelig er villige til å betale det beløpet som de oppgir. Det kan også diskuteres om man ikke burde tatt med husstander i Telemark og Akershus som har relativ nær tilknytning til Numedalslågen.

På den annen side har man sett bort fra miljøforringelser av det kraftverk som

skal erstatte tapt vinterkraft fra Numedalslågen.

Resultatene fra denne utredningen er sendt Vassdragsdirektoratet som for tiden diskuterer omdisponeringen av fløtningsvannet.

Det er mitt håp at analysene vi har foretatt, vil bidra til å gjøre den vanskelige avveiningen i denne saken noe enklere.